

VLAAMS PARLEMENT

COMMISSIEVERGADERING – HANDELINGEN

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

25 april 2013 – Morgenvergadering – Uittreksel

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over pestgedrag in scholen – 1432 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Voorzitter, op 11 april 2013 zijn in verschillende media verontrustende cijfers over het pestgedrag bij jongeren verschenen. Bijna vier op tien Belgische jongeren van 11, 13 en 15 jaar zijn recent minstens eenmaal het slachtoffer van pesterijen geworden. Bijna evenveel jongeren verklaren dat ze het afgelopen jaren bij een daad van fysiek geweld betrokken zijn geweest.

Met beide percentages scoort België bijzonder slecht in het rijtje van de landen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Dit blijkt uit een rapport van het United Nations Children's Fund (UNICEF) over het welbevinden van kinderen in 29 Europese landen en de Verenigde Staten. Enkel 6 landen uit het voormalige Oostblok doen het nog slechter.

De heer Deboutte, voorzitter van het Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten, voegt hieraan toe dat in landen als Finland, Nederland en Ierland zwaar op deze problematiek wordt ingezet. De overheid investeert in die landen fors in pestpreventie en kiest voor een structurele aanpak. Een goede coördinatie van de middelen staat daarbij centraal. Dit werpt duidelijk vruchten af.

Uit het rapport blijkt dat een dergelijke structurele aanpak in ons land ontbreekt. Verschillende middelen bieden hulpmiddelen aan. We weten echter niet of die middelen werken. Ze zijn immers niet wetenschappelijk onderbouwd. Iedereen doet zijn eigen ding, zonder enige vorm van samenwerking.

Het feit is dat de meeste landen met vergelijkbare problemen de laatste jaren veel vooruitgang geboekt hebben, terwijl België nog slechter presteert dan tien jaar geleden. Er moet dus meer gebeuren om het pestprobleem aan te pakken. Scholen, verenigingen en opvoeders moeten de instrumenten hebben om effectief tegen pesten op te treden. In andere landen blijkt dat een goed antipestplan kan werken. Gaëlle Buyschaert van UNICEF merkt op dat de meeste Vlaamse scholen wel een antipestplan hebben, maar dat deze plannen vaak nog tekortschieten.

Ik stelde u hierover op 8 augustus 2012 al een schriftelijke vraag. Ik deed dat naar aanleiding van de masterthesis van Stephanie Valckx, waarin werd onderzocht in hoeverre scholen beschikten over een uitgewerkt antipestbeleid.

U antwoordde toen het volgende: "De Hogeschool West-Vlaanderen en KATHO Kortrijk ontwikkelden een antipestgame. Al een 60-tal scholen maakten van het spel gebruik. Het is mijn bedoeling om met het game aan de slag te gaan en daarbij allerhande begeleidende maatregelen voor scholen te laten ontwikkelen. Het volledige pakket, game en begeleidende maatregelen, zal worden uitgetest in een aantal scholen. Nadien wordt dit geëvalueerd en wordt er nagegaan of het nuttig is om het volledige pakket in gans Vlaanderen te implementeren.

In een pilootproject over complexe pestsituaties (2009-2010) werd al geconcludeerd dat er nog kan geïnvesteerd worden in bijkomende training en in de bewustmaking voor een goede en snelle communicatie. Ik kan echter de scholen enkel stimuleren en processen faciliteren. Zo heb ik de bevindingen uit het pilootproject en de aanbevelingen van Limits voorgelegd aan de commissie gezondheidsbevordering van de Vlaamse Onderwijsraad. Zij zijn het best geplaatst om met de conclusies aan de slag te gaan en na te gaan hoe ze de scholen daarin nog kunnen ondersteunen."

Minister, ik heb voor u de volgende vragen. Hebt u kennis genomen van de verontrustende cijfers uit het onderzoek? Beschikt u over gelijkaardige cijfers of over onderzoeken die dezelfde tendens

aanduiden? Wat is de stand van zaken van de verschillende maatregelen die u hebt aangekondigd om het probleem aan te pakken? Zijn er al concrete resultaten? Bent u ook voorstander van een antipestplan voor scholen zoals dat in verschillende OESO-landen al bestaat? Welke maatregelen plant u nog om pesten aan te pakken?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, dit is een terechte vraag en bezorgdheid van onze collega, mevrouw Celis.

Minister, ik heb u hierover recentelijk ook een schriftelijke vraag gesteld. U hebt toen geantwoord dat er 120.000 euro wordt uitgetrokken voor begeleidende maatregelen bij de antipestgame. Ik heb onlangs nog een schriftelijk vraagje ingediend om te weten te komen wat die begeleidende maatregelen inhouden. Dit is misschien de geschikte gelegenheid om ons dat mee te delen.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, mijnheer De Meyer, ik kan niet ingaan op uw laatste vraag, want ik heb de gegevens niet bij me. Op een schriftelijke vraag krijgt u een schriftelijk antwoord.

De heer Jos De Meyer: Geen enkel probleem, minister, dan krijg ik het later wel.

Minister Pascal Smet: Ja, u krijgt het binnenkort, want ik heb het al goedgekeurd.

Mevrouw Celis, ik heb inderdaad kennis genomen van de cijfers uit het rapport van UNICEF. Cijfers uit het HBSC-onderzoek (Health Behaviour in School-Aged Children) die eind vorig jaar door de Wereldgezondheidsorganisatie werden bekendgemaakt, laten andere resultaten zien. Daaruit komt onder meer naar voren dat, wat pesten betreft, de situatie in Vlaanderen vergelijkbaar is met onze buurlanden Nederland en Frankrijk. Dit wil natuurlijk niet zeggen dat er geen probleem is, wel dat we op hetzelfde niveau zitten.

Op basis van HBSC-studie had ik begrepen dat een vierde van alle bevraagde jongeren in Vlaanderen tussen 11 en 18 jaar, had aangegeven dat ze werden gepest. Daarvan gaf ongeveer vijf procent aan dat ze minstens een keer per week werden gepest. De cijfers uit het UNICEF-rapport liggen dus nog hoger, maar dit kan ook worden verklaard door de gebruikte methodologie.

De eerder aangekondigde game werd in januari uitgetest in scholen, en we bekijken momenteel hoe we deze game, samen met alle aangekondigde begeleidende maatregelen, aan de Vlaamse scholen kunnen bekendmaken. Dat zal in principe de komende weken gebeuren. We hebben ons onder meer gebaseerd op wat in Finland gebeurd is. Alles werd verwerkt, het wordt een heel mooi pakket, dat scholen kunnen gebruiken op basis van de game. Het is trouwens meer dan een 'serious game', er zit ook heel wat begeleiding in.

Aan Gie Deboutte heb ik ondertussen gevraagd om in individuele gesprekken met onderwijskoepels en centrumnetten na te gaan wat scholen belemmert om met de instrumenten die nu al voorhanden zijn – want er zijn al heel veel instrumenten voorhanden –, aan de slag te gaan. Zo is er de handleiding voor scholen, waaraan Gie Deboutte zelf werkte en die gebaseerd is op wetenschappelijk onderzoek en uitwisseling van ervaringen in verschillende landen. Ik wacht nu op de resultaten van de feedback over die gesprekken om eventueel bijkomende maatregelen te overwegen.

Ik heb eerder al aangegeven dat ik processen wil en kan faciliteren en dat ik scholen verder wil sensibiliseren. Ik verwacht ook van onderwijskoepels en centrumnetten dat ze op hun beurt voor maatregelen zorgen waarmee ze de scholen kunnen ondersteunen in het werken aan een antipestbeleid. De grote autonomie die er is en het niet aangestuurd worden vanuit een centrale plaats, leidt soms tot spanning. Ik begrijp dat u dit zegt. Wij kunnen echter alleen het materiaal ter beschikking stellen en vragen om het te gebruiken, maar het is aan de scholen om te handelen. Ik merk ook dat de opvolging bij de scholen onderling of bij de onderwijskoepels, niet onmiddellijk is opgenomen in de taakstelling. Ik merk daar toch een spanningsveld op.

In Vlaanderen hebben we dus verschillende kaders om aan een antipestbeleid in scholen te werken. We hebben ook de wet op het welzijn op het werk en we hebben het gezondheidsbeleid van de scholen, dat gebaseerd is op eindtermen en ontwikkelingsdoelen. Ook in het kader van het gezondheidsbeleid

kunnen heel wat faciliterende en structurele maatregelen worden uitgewerkt, die niet alleen kunnen worden ingezet bij het tegengaan van het pesten, maar die ook gebruikt kunnen worden voor allerlei andere thema's van het gezondheidsbeleid, zoals het tegengaan van antisociaal gedrag en het stimuleren van het welbevinden op school. We wachten nu op de feedback van dit onderzoek. We zullen dit op de agenda zetten van de gesprekken met de onderwijskoepels en centrumnetten.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Bedankt voor uw antwoord, minister. Ik heb gehoord dat er inderdaad nog heel wat in de pijpleiding zit. We moeten nog wat geduld hebben, alle begrip daarvoor.

Het is een problematiek waarbij de leeftijd verlaagt. Daar ben ik enorm bezorgd over. Het pesten gebeurt natuurlijk niet enkel binnen de schoolmuren, het gaat nog een heel stuk verder. We hebben het bijvoorbeeld over cyberpesten hier in de commissie ook al gehad.

Ik ben zeker niet vrij van zonden, ik heb ook kinderen, één nog vrij jong. Ik merk dat ook in zijn omgeving. Bij de games die worden gespeeld en als de kinderen daarover communiceren, gaat het altijd over geweld. Geweld wordt zo evident en banaal. De terminologie van geweld zit in de dagelijkse communicatie. Dat is niet choquerend meer, het hoort bij het gewone. De spellen die ze spelen, zijn niet voor die leeftijdsgroep, als je kijkt op de hoezen van de schijfjes. Het is ook groepsgebonden. Je kunt het niet vermijden. Je kunt je kind ook niet helemaal aan de zijlijn zetten.

Pesten naar aanleiding van hetgene waarmee zij dagelijks bezig zijn en dat ze zo gewoon vinden, schuift op in leeftijd, in de lagere school. Daar ben ik zeer bezorgd om. Ik hoop dat we het, naar aanleiding van de resultaten die zullen worden bekendgemaakt en de invloed van de initiatieven die zijn genomen, in positieve zin kunnen proberen om te buigen. Het is echt wel een enorme bezorgdheid.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.